

Українська мова: шлях у незалежній Україні

Загальнонаціональне дослідження проведено Фондом «Демократичні ініціативи» спільно з соціологічною службою Центру Разумкова з 14 по 19 серпня 2020 року в усіх регіонах України за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей. Опитано 2018 респондентів віком від 18 років методом інтерв'ю «обличчям до обличчя» за місцем проживання респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%. Фінансування опитування здійснене в рамках проекту МАТРА Посольства Королівства Нідерландів.

- **На думку переважної більшості українців, українська мова є важливим атрибутом незалежності України – так вважають 72% громадян, не погоджуються з цим близько 25%.** Така думка абсолютно домінує на Заході – лише 3% мешканців регіону не погоджуються з цим твердженням. У Центрі України 77% вважають мову атрибутом незалежності, 20% – ні. У Східному регіоні найбільше тих, хто з цим твердженням не погоджується – 49%.
- **Проблеми розвитку української мови першочерговими вважають 20% українців. Ще 44% вважають розвиток української мови важливою проблемою, хоча й визнають, що країна має більш нагальні потреби.** 33% вважають ці проблеми другорядними. У Західному регіоні найбільше тих, хто вважає ці проблеми першочерговими (42% проти 4% на Сході), а у Східному регіоні переважає сприйняття проблем розвитку мови як другорядних (55%).
- **Більшість українців (52%) вважають, що в Україні не порушують прав російськомовних громадян.** Ще 26% вважають, що права російськомовних в окремих випадках порушуються, 10% говорять про постійні порушення. На Заході найбільше тих, хто вважає, що права не порушуються – 76%, також більшість підтримує таку думку і в Центральній Україні. У Східному регіоні, навпаки, значно більше людей, які вважають, що права російськомовних порушуються постійно (21%) або у окремих випадках (40%).
- **51% українців вважає, що мовні права україномовних людей на окупованих територіях Криму та ОРДЛО порушуються (з них 25% відзначають систематичні порушення, 26% – окремі випадки).** Ще 19% вважають, що порушення мовних прав немає, а також майже третина респондентів (31%) не мають думки з цього приводу.
- **Більшість українців (66%) погоджуються, що російська мова в Україні може вільно використовуватися у приватному житті, але єдиною державною мовою має бути українська.** Ще 18% вважають доречним надання російській офіційного статусу в окремих регіонах, а 13% впевнені, що російська має стати державною на всій території України. Щодо статусу російської мови маємо консенсус на Заході та в Центрі, у Південному регіоні також більшість вважає доречним збереження української як єдиної державної (62%). Думки розділилися лише у Східному регіоні, тут 33% говорять про єдину державну мову, ще 32% підтримують надання російській регіонального статусу та 31% за надання російській офіційного статусу по всій країні.
- **Переважна більшість українців (82%) погоджуються, що керівники держави і державні службовці повинні у робочий час спілкуватися державною мовою.** Причому погоджується з цим, в тому числі, й більшість мешканців Півдня та Сходу (82% та 63% відповідно).
- **Так само переважна більшість українців в усіх регіонах погоджується, що всі громадяни повинні володіти державною мовою:** загалом в Україні погоджуються 79%, не погоджуються 16%. Найбільше не згодних з цим на Сході – 28%, але більшість (65%) підтримують обов'язкове знання громадянами державної мови і в цьому регіоні.
- **В усіх регіонах схвалюють і викладання більшості шкільних предметів державною мовою.** Загалом в Україні прихильно ставляться до цього 77%, проти – 17%.
- **Мовні квоти підтримують 65% українців, але ситуація більш регіонально специфічна.** Абсолютне схвалення цієї ініціативи – на Заході (95%), більшість підтримує її й у Центрі (71%)

підтримки проти 26% негативного ставлення) та на Півдні (46% за і 40% проти). У Східному ж регіоні більше тих, хто не схвалює такий крок – 38% підтримують і 56% проти.

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

1. На Вашу думку, чи є українська мова важливим атрибутом незалежності України?

1. Безумовно так	42,9
2. Скоріше, так	28,7
3. Скоріше, ні	13,0
4. Точно, ні	11,7
5. Важко сказати	3,7

	Захід	Центр	Південь	Схід
1. Безумовно так	77,5	40,4	27,0	22,8
2. Скоріше, так	19,8	36,6	35,3	22,2
3. Скоріше, ні	0,8	11,9	21,2	21,7
4. Точно, ні	0,8	7,7	12,0	27,1
5. Важко сказати	1,0	3,4	4,6	6,2

2. Як Ви вважаєте, наскільки важливими для України є проблеми розвитку української мови?

1. Вважаю, що це питання належить до першочергових	19,8
2. Це питання важливе, але є більш нагальні потреби	43,9
3. Вважаю ці проблеми другорядними	32,7
4. Важко відповісти	3,6

	Захід	Центр	Південь	Схід
1. Вважаю, що це питання належить до першочергових	42,1	20,9	5,8	4,3
2. Це питання важливе, але є більш нагальні потреби	45,8	47,5	40,4	38,6
3. Вважаю ці проблеми другорядними	9,4	27,4	46,3	55,2
4. Важко відповісти	2,7	4,2	7,5	1,9

3. На Вашу думку, чи порушуються в Україні права російськомовних громадян?

1. Постійно порушуються	10,1
2. В окремих випадках порушуються	26,3
3. Не порушуються	52,2
4. Важко відповісти	11,5

	Захід	Центр	Південь	Схід
1. Постійно порушуються	3,1	7,5	7,9	21,1
2. В окремих випадках порушуються	11,9	23,1	35,3	39,8
3. Не порушуються	76,3	58,3	36,1	28,8
4. Важко відповісти	8,7	11,0	20,7	10,3

4. На Вашу думку, чи порушуються права україномовних громадян в окупованому Криму та на окупованих територіях Донецької та Луганської областей?

1. Постійно порушуються	24,5
2. В окремих випадках порушуються	26,0
3. Не порушуються	18,6
4. Важко відповісти	30,8

	Захід	Центр	Південь	Схід
1. Постійно порушуються	52,4	24,7	6,2	7,5
2. В окремих випадках порушуються	23,2	29,6	9,5	30,9
3. Не порушуються	8,8	18,6	12,9	30,1
4. Важко відповісти	15,7	27,1	71,4	31,5

5. На Вашу думку, який статус повинна мати російська мова в Україні?

1. Російська мова має вільно використовуватися у приватному житті, але українська залишається єдиною державною	66,1
2. Російська мова має отримати статус офіційної в окремих регіонах України	17,9
3. Російська мова поряд з українською має стати державною на всій території України	12,6
4. Важко відповісти	3,5

6. Чи згодні Ви з кожним з наведених тверджень?

	Цілком згоден (а)	Скоріше згоден(а)	Скоріше не згоден(а)	Зовсім не згоден(а)	В/В
1. Усі керівники держави і державні службовці повинні у робочий час спілкуватися державною мовою	51,1	31,2	10,0	4,0	3,8
2. На загальнодержавних українських телеканалах 75% наповнення має бути українською мовою	37,6	27,0	21,0	9,4	5,0
3. Усі громадяни України повинні володіти державною мовою	40,4	38,7	11,7	4,3	4,9
4. В усіх державних навчальних закладах більшість предметів мають викладатися державною мовою	44,7	32,5	11,3	5,6	5,8

6.1 Усі керівники держави і державні службовці повинні у робочий час спілкуватися державною мовою

	Захід	Центр	Південь	Схід
Цілком згоден (а)	75,2	51,5	36,5	35,4
Скоріше згоден(а)	19,4	36,7	45,6	27,3
Скоріше не згоден(а)	1,9	8,6	10,4	19,2
Зовсім не згоден(а)	0,4	0,8	2,5	12,4
В/В	3,1	2,5	5,0	5,6

6.2 На загальнодержавних українських телеканалах 75% наповнення має бути українською мовою

	Захід	Центр	Південь	Схід
Цілком згоден (а)	72,9	37,6	10,3	18,3
Скоріше згоден(а)	19,6	33,7	35,5	19,8
Скоріше не згоден(а)	2,9	22,7	32,6	29,4
Зовсім не згоден(а)	2,1	3,1	7,0	26,4
В/В	2,5	2,9	14,5	6,2

6.3 Усі громадяни України повинні володіти державною мовою

	Захід	Центр	Південь	Схід
Цілком згоден (а)	66,7	37,7	24,6	27,7
Скоріше згоден(а)	25,8	45,1	46,7	37,5
Скоріше не згоден(а)	3,8	11,3	15,4	17,7
Зовсім не згоден(а)	0,6	3,1	1,7	10,5
В/В	3,1	2,7	11,7	6,6

6.4 В усіх державних навчальних закладах більшість предметів мають викладатися державною мовою

	Захід	Центр	Південь	Схід
Цілком згоден (а)	77,1	46,0	28,2	27,7
Скоріше згоден(а)	16,7	42,3	39,8	37,5
Скоріше не згоден(а)	2,3	8,0	17,0	17,7
Зовсім не згоден(а)	0,8	1,3	2,5	10,5
В/В	3,1	2,3	12,4	6,6

7. Якою мовою Ви переважно розмовляєте вдома? ОДНА ВІДПОВІДЬ

1. Російською	36,0
2. Українською	60,9
3. Іншою	1,4
4. Важко відповісти	1,6

	Захід	Центр	Південь	Схід
1. Російською	2,3	21,4	65,1	74,4
2. Українською	95,8	76,0	29,9	21,8
3. Іншою	1,5	0,4	4,1	1,7
4. Важко відповісти	0,4	2,2	0,8	2,1

8. Якою мовою Ви переважно спілкуєтеся на роботі/у навчальному закладі? ОДНА ВІДПОВІДЬ

1. Російською	24,1
2. Українською	57,2
3. І українською, і російською однаково часто	16,2
4. Іншою	1,4
5. Н/В	1,0

	Захід	Центр	Південь	Схід
1. Російською	1,5	8,7	47,5	56,5

2. Українською	95,4	69,4	26,7	18,6
3. І українською, і російською однаково часто	1,2	20,2	23,8	20,7
4. Іншою	1,9	0,8	0,8	2,3
5. Н/В	0	0,9	1,3	1,9

9. Яку мову Ви вважаєте рідною? *ОДНА ВІДПОВІДЬ*

1. Російську	22,0
2. Українську	73,4
3. Іншу	1,7
4. Важко відповісти	2,9

	Захід	Центр	Південь	Схід
1. Російську	1,9	8,3	44,6	49,7
2. Українську	96,0	88,7	43,8	44,3
3. Іншу	1,5	0,3	5,0	2,4
4. Важко відповісти	0,6	2,7	6,7	3,6